

Személyiségi jogok

Személyiségi joga **valamennyi személynek**, a természetes személyeknek, a jogi személyeknek és az egyéb jogalanyoknak is van.

A **jogi személy** személyhez fűződő jogaira a személyiségi jogokra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni, kivéve, ha a védelem jellegénél fogva csupán az embert illetheti meg.

A személyiségi jogok teljes körét **nem lehet felsorolni**. Folyamatosan jelennek meg új jogok, pl. az **információs önrendelkezéshez** való jog. Mivel valamennyi jogot nem lehet felsorolni, ezért a Ptk.-ban biztosított védelem általános jellegű, vagyis bármilyen személyiségi jog megsértése esetén bírósághoz lehet fordulni.

A személyiségi jogok esetén **abszolút** jellegű **védelemről** van szó, mindenki köteles tiszteletben tartani más személy személyiségi jogait.

Személyiségi jogai megsértése esetén csak maga a sérelmet szenvedett fél léphet fel jogai védelmében. (**személyes jogérvényesítés**) Ezt azért érdemes külön kiemelni, mert az egyéb jogok érvényesítése esetén nem ez a fő szabály. Általában mindazok, akiknek jogos érdeke fűződik egy üggyhez, pert indíthatnak. Más esetekben pedig az eljárásjogi szabályok pontosan megadják, hogy mely személyek jogosultak a pert megindítani. A képviselőnek természetesen akkor is helye van, ha a jogosult csak személyesen járhat el.

Nem sért személyiségi jogot az a magatartás, amelyhez az **érintett hozzájárult**. (például képmás vagy hangfelvétel készítéséhez)

Az egyes személyiségi jogok

A törvény, példalózó jellegű felsorolást ad a személyiségi jogokról. A felsorolás előtt azonban a legfontosabb, általános jogot külön kiemeli, hiszen ebből a jogból az összes többi személyiségi jog levezethető. ez a legfontosabb jog az emberi méltósághoz való jog.

Az **emberi méltóságot** és az **abból fakadó személyiségi jogokat** mindenki köteles tiszteletben tartani.

Sok esetben, amikor a nevesített személyiségi jogok egyikének megsértését sem lehet megállapítani, a bíróság az emberi méltóság megsértését állapítja meg.

Nevesített személyiségi jogok

A személyiségi jogok sérelmét jelenti különösen:

- a) az élet, a testi épség és az egészség megsértése;
- b) a személyes szabadság, a magánélet, a magánlakás megsértése;
- c) a személy hátrányos megkülönböztetése;
- d) a becsület és a jó hírnév megsértése;
- e) a magántitokhoz és a személyes adatok védelméhez való jog megsértése;
- f) a névviseléshez való jog megsértése;
- g) a képmáshoz és a hangfelvételhez való jog megsértése.

Élet, testi épség, egészség

Sok esetben bűncselekményt is megvalósít más testi épségének, egészségének megsértése. Ilyenkor a büntetőeljárás mellett, attól függetlenül, polgári jogi eljárást is lehet indítani, és

kártérítést vagy sérelemdíjat lehet követelni. Előfordulhat, hogy a bűncselekmény elkövetését nem állapítja meg a bíróság, de a polgári jogi igényt ettől függetlenül megítélik. (pl. baleset esetén, amikor nem állapítható meg szándékosság, ha műszaki hiba történt)

Személyes szabadság, a magánélet, a magánlakás

Személyiségi jogot sért az egyén magánautonómiájába való **önkényes beavatkozás**.

A magánlakás fogalmát a bírói gyakorlat általában **kiterjesztően** értelmezi, és ide sorolja például a gépjárműveket is.

Hátrányos megkülönböztetés

Csak a hátrányos megkülönböztetés jelenti a személyiségi jogok sérelmét, nem pedig mindenféle megkülönböztetés. Leggyakrabban a **nem, faj, nemzetiség, felekezet** alapján történő megkülönböztetés esetén állapítják meg a bíróságok a személyiségi jogok sérelmét.

Becsület, jó hírnév

A becsület megsértése csak természetes személyek esetén valósulhat meg, jogi személyek esetén a jó hírnév sérelméről beszélhetünk. A jó hírnév sérelmét leggyakrabban más személyre vonatkozó **sértő, valótlan tényállítás** valósítja meg.

A jó hírnév megsértése gyakran ütközik a **véleménynyilvánítás** szabadságával. A vélemény, a bírálat, az értékítélet akkor jogsértő, ha indokolatlanul bántó vagy valótlan tényállítást tartalmaz.

Éppen a véleménynyilvánítás szabadsága miatt a **közszereplők** személyiségi jogainak védelme valamivel gyengébb (szükséges és arányos mértékben korlátozható).

Magántitok, személyes adatok védelme

A **személyes adatok** védelmének, az adatkezelésnek a szabályairól egy **külön törvény** részletesen rendelkezik.

A magántitok védelme kiterjed különösen a levéltitok, a hivatásbeli (orvosi, ügyvédi) titok és az üzleti titok oltalmára.

Üzleti titoknak és a védett ismeretnek (**know-how**) a védelméről szintén egy **külön törvény** rendelkezik részletesen.

Névviselés

Művészeti tevékenységet **felvett névvel** is lehet folytatni, ha az nem jár mások jogi érdekének sérelmével. A névviselési jog sérelmét jelenti, ha valaki jogtalanul más nevét használja.

Képmás, hangfelvétel

Képmás vagy hangfelvétel elkészítéséhez és felhasználásához az érintett személy **hozzájárulása** szükséges. Nincs szükség a hozzájárulásra **tömegfelvétel** és nyilvános **közéleti szereplésről** készült felvétel esetén.

A személyiségi jogok megsértésének szankciói

Akit személyiségi jogában megsértenek, a **jogsértés ténye alapján** a következőket követelheti: (Az, hogy a sérelmet szenvedett fél a jogsértés ténye alapján követelheti az alábbiakat, azt jelenti, hogy a jogsértőnek nem kell felróhatóan eljárnia, vagyis ha elvárható módon jár el, akkor is követhetők az alábbiak. Ezt nevezi a jog objektív felelősségnek, az ilyen alapon meghozott szankciókat pedig **objektív szankcióknak**.)

- a jogsértés bírósági **megállapítását**

- a jogsértés **abbahagyását** és a jogsértő eltiltását
- a jogsértő adjon **elégtételt** (erkölcsi jóvátételt) és biztosítson ennek nyilvánosságot
- a jogsértéssel elért **vagyoni előnyt engedje át** javára (jogalap nélküli gazdagodás)

A fentiekén túl a sérelmet szenvedett fél **sérelemdíjat** is követelhet. Ez már nem objektív, hanem **szubjektív szankció**, ami azt jelenti, hogy ilyen szankció megállapításához az szükséges, hogy a jogsértő felróhatóan járjon el. Ha tehát úgy járt el, ahogy az adott helyzetben elvárható, akkor ilyen szankciót nem állapít meg a bíróság. A szankció megállapításához elég a jogsértés ténye, kár bekövetkezését nem kell bizonyítania a sérelmet szenvedett félnek.

Végül az általános kártérítési szabályok alapján a sérelmet szenvedett fél **kártérítést** is követelhet. Ez szintén szubjektív szankció, tehát megállapításához felróható magatartás szükséges. A szankció megállapításához kár bekövetkezése is szükséges, amit a kárt szenvedett félnek kell bizonyítania.